

85 let kmečkega varčevanja na Ptuj

Denar ceniš šele takrat, ko si ga izposodiš.
(Ljudska)

Zgodovinski arhiv Ptuj je na prelomu starega v novo leto, leto 1996 na željo financerja, to je Hranilno kreditne službe, pripravil razstavo 85. let kmečkega varčevanja. Slovesnost ob praznovanju so naročniki združili z otvoritvijo omenjene razstave (I, XII, 1995). Avtor razstave je bil Brane Oblak. Razstava je bila v avli hranilnice in tako na ogled vsakemu, ki je v hranilnico vstopil.

Razstavna oprema je last hranilnice, tako da se je avtor moral prilagoditi že obstoječemu (majhnemu) prostoru in opremi. Avtor si je muzeološki scenarij zamislil kot sprehod skozi zgodovino delovanja od kmečke hranilnice na Ptuj do nastanka hranilno kreditne službe, ki je nadaljevanje dela tiste prve.

Kmečke hranilnice in posojilnice so v Ptuj ustanovili leta 1910. Zadruga je bila članica Zadrugne zveze iz Ljubljane. Namen zadruga je bil pospeševati gospodarstvo svojih članov s podeljevanjem ugodnih kreditov. Hitro so nabrali kar lepo število članov. Kljub nihanjem, za katere so botrovala dogajanja v Evropi (I. sv. vojna in gospodarska kriza 30. let) je delovanje hranilnice prekinila šele II. sv. vojna. Po likvidaciji so leta 1947 njihovo borno premoženje prevzele Hranilno kreditne službe pri kmetijskih združenjih. Le te pa niso nikoli prav zaživele. Šele z združitvijo s Kmetijskim kombinatom Ptuj (leta 1965) so nastali temelji za boljše prihodnost. Leta 1970 je delavski svet Kmetijskega kombinata sprejel sklep o ustanovitvi Hranilno kreditne službe. Krediti so bili namenjeni zlasti za kmetijsko mehanizacijo, za vzgojo plemenske živine, nove vinogradniške nasade in za gospodarske objekte.

Leta 1978 se je oblikovala nova Kmetijska zadruga Ptuj. V njenem okviru so leta 1981 ustanovili in na novo preoblikovali hranilno kreditno službo, ki je delovala kot samostojna pravna oseba. Leta 1990 pa je na podlagi novega zakona o hranilno kreditnih službah Kmetijska zadruga Ptuj sprejela dopolnilni sklep o ustanovitvi Hranilne kreditne službe, ki še danes nadaljuje tradicijo hranilnice in posojilnice v Ptuj s enakim ciljem, izboljšati materialni položaj kmeta s tem, da se mu nudijo ugodni krediti.

Ker so sami arhivski dokumenti lahko dolgočasni, se je avtor odločil njih vsebino popestriti še z prikazom denarja, ki je bil v različnih obdobjih delovanja hranilnice drugačen. Tako je bila na ogled lepa numizmatična zbirka denarja, ki ga je za to priliko posodil privatni zbiralec Milan Masten. Za čas SFRJ smo denar uspeli najti kar po predalih arhiva. Tolarje predstavljene v zadnji vitrini pa je avtor vzel kar iz žepa. Prav na koncu je avtor razstave B. Oblak opozoril, da so se spremenili časi in je danes denar menjalno in plačilno sredstvo, ki ga lahko tudi ne vidimo in ne moremo prijti, a ga kljub temu lahko napravimo, če ga le imamo (čeki, kreditne kartice).

Razstava je bila domiselno opremljena z pregovori in reki, ki jih je ljudstvo izoblikovalo o denarju in vsekakor povedo kakšno vlogo je imel denar v družbi.

Ob razstavi je izšel tudi katalog, ki smo ga računališko izdelali v ZAPu kar sami. Katalog je sestavljen iz treh delov. Najprej nam avtor ponudi historiat, sledi seznam eksponatov in končno najdejo mesto tudi sponzorji razstave, ki jih je mimogrede povedano, zbral naročnik sam.

Čeprav majhna, je razstava dosegla svoj namen, kar je razvidno tudi iz dejstva, da jo je naročnik želel podaljšati za še en mesec.

Tjaša Mrgole-Jukič